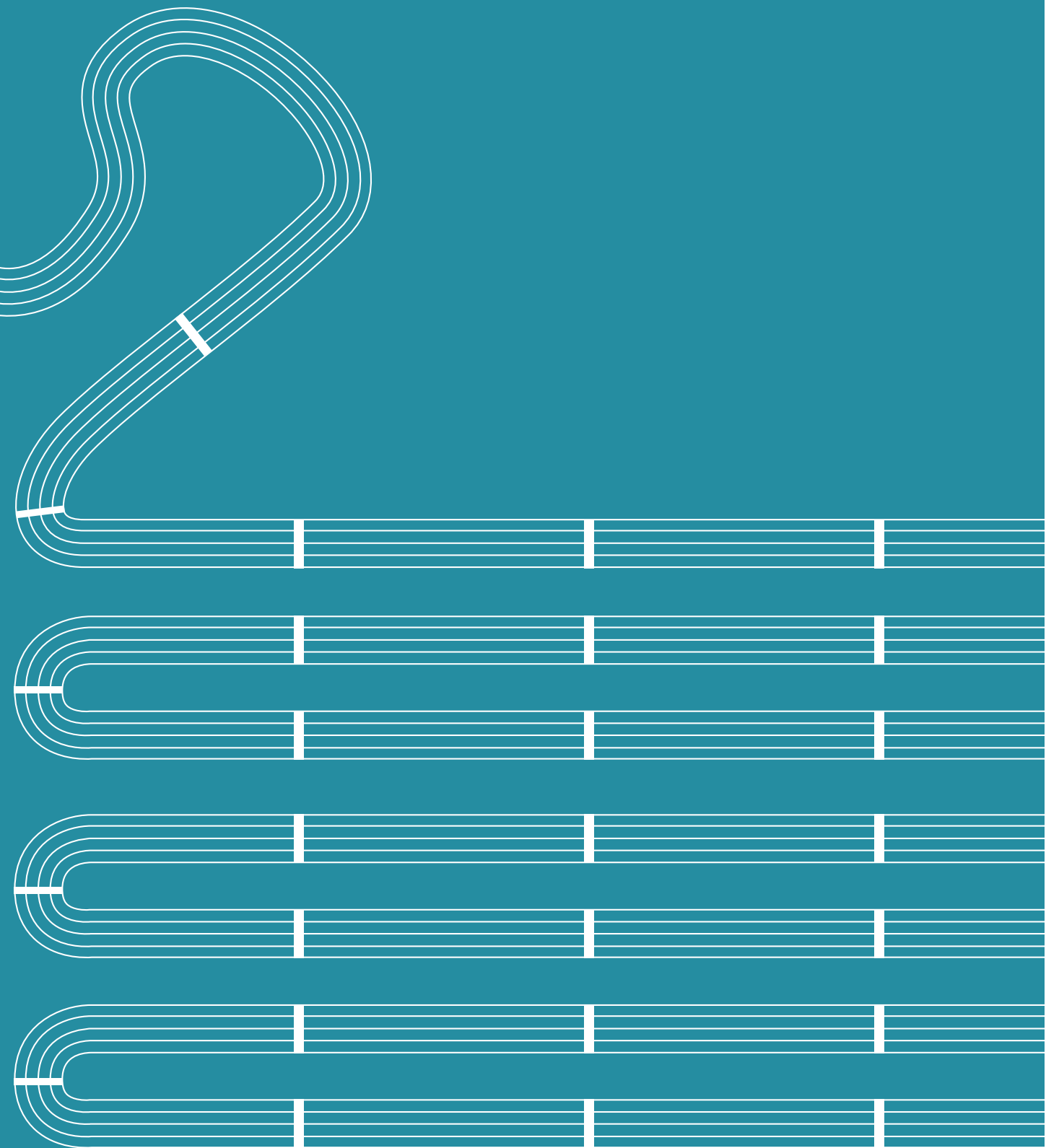

EKATERINA LEVENTAL

FOTO'S
Philip Van Ootegem

DE WEG

EKATERINA LEVENTAL

Toen Ekaterina Levental als tiener met haar ouders moest vluchten uit Oezbekistan (toenmalige USSR) leek dat vertrek haar aanvankelijk een avontuur. Nooit had ze gedacht dat dit het begin zou zijn van drie jaar ontheemd ronddwalen. Over die Odyssee, die het gezin uiteindelijk naar Nederland zou brengen, schreef de harpiste en zangeres een prachtig theaterstuk, *De Weg*, waarmee ze Vlaanderen en Nederland rondtoert.

Antisemitisme was al langer latent aanwezig in de U.S.S.R, maar toen de unie begon af te brokkelen, laaiden nationalistische gevoelens hoog op en keerde de verschillende etnische groepen zich tegen elkaar. “Dat was precies wat mijn vader had voorspeld en gevreesd”, vertelt Ekaterina. Ze was pas dertien toen ze samen met haar ouders en broertjes vertrok uit Tasjkent, Oezbekistan. Haar vader wilde al veel eerder vertrekken en had daar zo zijn redenen voor. “We komen niet echt van Tasjkent. Mijn vaders ouders zijn daar terecht gekomen toen ze opeenvolgend uit Oekraïne, Wit-Rusland en St. Petersburg zijn gevlucht. Wij zijn eigenlijk al sinds enkele generaties op de vlucht. We waren een samengesteld gezin en ‘mijn vader’ was eigenlijk mijn stiefvader. Hij was zelf niet eens van Joodse, maar van Russische afkomst en droeg de bijzonder Russische achternaam Ivanov. Die Russisch Joodse dualiteit binnen ons gezin zorgde voor heel wat complicaties, waarover ik in *De Weg* uitvoerig vertel. Dus, ja, ik zag onze vlucht in zekere zin wel aankomen, al probeerden mijn ouders de concrete voorbereidingen zoveel mogelijk voor mij verborgen te houden. Als dertienjarige zag ik onze vlucht ook vooral als een avontuur, als een open deur naar een nieuwe toekomst. Dat die tocht zo schrijnend en pijnlijk zou worden, had op dat ogenblik ook niemand kunnen denken.”

WEG VAN DE REALITEIT

“Die vlucht heeft mij getekend. Het gevoel dat de grond van onder je voeten wegzakt, heeft mij geleerd dat het leven onvoorspelbaar is.” In het begin ervaaarde Levental weggaan als heel positief, “Ik zag het buitenland als een catalogus, met de zon, het strand, mooie spullen en vriendelijke mensen. Het betekende ook een radicale verandering, want wij waren niet rijk en het buitenland stond voor mij gelijk aan rijkdom. Het was net een heel leuke kinderdroom. Maar uiteindelijk werd die tocht een heel nare ervaring van jarenlang ontheemd ronddwalen. Het is jammer dat het zo moest lopen, maar anderzijds heeft die situatie mij gevormd tot wie ik nu ben: een nieuwsgierig en menselijk iemand.”

Na een echte calvarietocht, die niet alleen door Europa, maar ook via Israël leidde, kwam Ekaterina, samen met haar ouders en broertjes in Nederland terecht. “We kwamen terecht in verschillende asielzoekerscentra, en verbleven in totaal zo’n anderhalf jaar lang met het hele gezin in een kamer.”

In die omstandigheden beviel haar moeder van haar vierde zoon, Ekaterina’s jongste broertje.

Maar meer nog dan de oncomfortabele situatie stoorde Ekaterina zich aan het feit dat ze niets mocht doen. “Ik was 16 jaar, te oud voor het schooltje daar, want ik was niet meer leerplichtig, maar tegelijk ook te jong om taalonderwijs te krijgen, want dat was voor bestemd voor volwassenen.”

FASCINATIE VOOR THEATER

Levental verveelde zich vreselijk en besloot naar de directeur van het basisschooltje van het asielcentrum in Almen te stappen om te vragen of ze daar toch geen les mocht volgen. “Hoewel hij mij omwille van verzekering en policy niet kon aanvaarden op zijn school, maakte mijn vraag hem wel nieuwsgierig. Nog nooit eerder was een kind naar hem toe gekomen om zelf om onderwijs te vragen. We hebben samen gepraat en tijdens dat gesprek heb ik hem verteld dat ik harp speelde. Dat kwam ook de directie van het asielcentrum te weten, en toevallig had een van de medewerkers een nichtje dat harp studeerde in Enschede. Via via kwam ik in contact met haar en met harpdocent Alex Bonnet, en zo is mijn muzikale opleiding in Nederland begonnen.”

In een nieuw land, zonder kennis van de taal, bracht muziek zeker soelaas. Tenslotte was Levental helemaal thuis in die wereld. Haar moeder was pianiste en vader aanvoerder van de dwarsfluiten in het opera- en balletorkest van Tasjkent, waardoor ze als kind ontelbare uren doorbracht in het theater. In de orkestbak, naast de harpiste, droomde ze van wat er zich boven op het toneel afspeelde. “Ik was van jongs af aan volkomen verliefd op theater. Op die wereld vol kleuren, vol helden met sterke principes en liefdes die het waard zijn om voor te sterven. Die wereld stond heel ver weg van de realiteit, want daar was alleen bittere armoede.”

Op haar zevende startte ze met piano en op haar elfde met harp. Dat liep goed, en zo kwam Levental terecht op de *Uspenski* school, een talentenschool waar je naast muziekonderwijs ook de normale schoolvakken kreeg aangeboden. “Al werd mij niets opgedrongen door mijn ouders, werden er op dat soort scholen in Rusland niet echt vragen gesteld en ging men er gewoon van uit dat je professioneel muzikant zou worden. Het was geen bewuste keuze, maar eerder iets waar ik ben ingerold.” ▶

EKATERINA LEVENTAL

DUO BILITIS

Uiteindelijk zou Levental op verschillende plaatsen, en bij verschillende docenten studeren, en behaalde in 2003 haar Masterdiploma harp. Ze was toen al heel actief als harpiste en begon haar samenwerking met Eva Tebbe. Samen vormden ze het *Duo Bilitis*. Maar het was ook Ekaterina's kinderdroom om te zingen, al werd die droom door haar ouders steeds afgewimpeld. Zij waren ervan overtuigd dat je als zanger wordt geboren. Dat het iets is dat je kunt, en niet iets dat je moet leren. Maar aan het conservatorium had Levental zelf gezien dat die theorie niet klopte, en dat zangers, mits onderwijs, enorme vooruitgang konden boeken. Ze was al begonnen met privélessen, maar was bang dat die studies door haar drukke concertagenda op de lange baan zouden worden geschoven. "Ik wist niet of het zou lukken, en of ik überhaupt kon leren zingen. Maar ik wilde het zo graag dat ik besloot mezelf die extra opleiding aan het conservatorium te gunnen."

Nadat ze ook voor solozang cum laude afstudeerde aan het Koninklijk Conservatorium van Den Haag, heeft de mezzosopraan haar unieke weg als veelzijdige muzikante verder uitgebouwd. "In het begin wisten mensen mij niet zo goed te plaatsen. Wat is ze nu, harpiste of zangeres? Dat gebrek aan eenduidigheid kon er weleens voor zorgen dat ik niet serieus zou worden genomen, vreesde ik. Maar ik ben mijn eigen weg gegaan en ben nu erg trots op mijn unieke positie."

DE WEG

Naast haar concerten met het *Duo Bilitis* en vele andere ensembles, maakt Levental ook theaterproducties. Toen ze de productie *Pierrot Lunaire* van Schönberg creëerde, in samenwerking met het ensemble *Valerius*, leerde ze vormgever Chris Koolmees kennen, die voor de productie een interactief scherm ontwierp dat mee veranderde met Leventals bewegingen. "Hij ontwierp jarenlang decors voor tv en heeft ook een grote affiniteit en ervaring met theater. We werden een koppel en sindsdien hebben we samen al verschillende theaterproducties gemaakt. Door hem ben ik aan de keukentafel het verhaal van mijn vlucht op papier gaan zetten. Hij deed me inzien dat ik heel eerlijk

"IK ZAG HET BUITENLAND ALS EEN CATALOGUS, MET DE ZON, HET STRAND, MOOIE SPULLEN EN VRIENDELIJKE MENSEN. MAAR UITEINDELIJK WERD DIE TOCHT EEN HEEL NARE ERVARING VAN JARENLANG ONTHEEMD RONDWALEN."

moest zijn, en door zijn aanmoediging heb ik mezelf zo kwetsbaar durven opstellen." Ondertussen is *De Weg* een groot succes en toert het theaterstuk, in regie en met decor van Koolmees, rond in Vlaanderen en Nederland. Onlangs speelde Levental de voorstelling ook in een asielcentrum. "Dat was een heel emotionele ervaring, zelfs al verstonden de mensen niet echt wat ik zei. Ik denk eraan om terug te gaan en de voorstelling nog eens in het Engels te spelen, maar ik weet niet of de taal er uiteindelijk toe doet. Het gaat tenslotte om het gevoel van samenhang en het overbrengen van emoties, die zij maar al te goed kennen." Maar ook het reguliere publiek reageert enthousiast op *De Weg*. "De mensen zijn blij om zo'n verhaal uit eerste hand te horen. Die mogelijkheid krijgen ze niet vaak. De voorstelling *De Weg* stopt wanneer we in Nederland aankomen, en veel mensen komen achteraf naar mij toe omdat ze benieuwd zijn naar wat er nadien gebeurde. Daarom zijn Chris Koolmees en ik momenteel bezig met het maken van een vervolg; *De Grens*. In dat stuk willen we vertellen hoe het is om het asielbeleid zelf te ervaren. Hoe je eindelijk in veiligheid bent, maar vervolgens geïsoleerd wordt. Hoe het is om je recht om hier te zijn, en je recht om deel uit te maken van de maatschappij voortdurend moet bewijzen, terwijl je geen enkele grip hebt op je leven, en moet afwachten wat anderen voor jou hebben beslist. *De Grens* is opnieuw een eigen productie, waarvoor we met verschillende theaters gaan samenwerken. De première is gepland voor de zomer van 2017."

De Weg ziet u op **24 januari 2017 in Capelle aan de IJssel**, op **25 januari in Delden**, op **31 januari tweemaal in Aalst (10.00 en 13:45)**, op **1 februari in Hengelo**, op **5 maart in Amersfoort**, **14 mei tijdens het Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag**, op **9 juli op het Festival Glasperlenspiel Tartu (Estland)** en op **29 oktober in Valthermond**. Meer informatie over Ekaterina Levental en haar verschillende concert- en theaterproducties kunt u vinden op www.ekaterina.nl

"IK WAS VAN JONGS AF AAN VOLKOMEN VERLIEFD OP THEATER. OP DIE WERELD VOL KLEUREN, VOL HELDEN MET STERKE PRINCIPES EN LIEFDES DIE HET WAARD ZIJN OM VOOR TE STERVEN. DIE WERELD STOND HEEL VER WEG VAN DE REALITEIT, WANT DAAR WAS ALLEEN BITTERE ARMOEDE."

